

بازیهای محلی کازرون (۸)

تیرمایه

یکی از جالب ترین و دقیق ترین بازیهای محلی کازرون بازی تیرمایه است که در آن معمولاً چهار نفر شرکت دارند و هر کدام دارای گلوله ای شیشه ای میباشد که آنرا «تیریک» مینامند. ابتدا چهار گود کوچک باندهای مخصوص و فاصله های معین حفر میکنند و دکه ای نیز در همان ردیف و بامان فاصله معین میسازند و آنرا «قار» مینامند. اولین گود نزدیک به قار را - پیش قار- و گود دوم را «سنت» و سومین گود را «پیش سنت» میخوانند. آخرین گود هم متعلق بنفر قار میباشد. این گودها را «مایه» مینامند. پس از اعلان بازی، هر بازیگر یکی از گودها را انتخاب کرده گلوله خود را بر لب آن میگذارد. «مایه» ها بدینصورت انتخاب میشود که هر بازیگر سعی میکند زودتر از دیگران بهترین گود را انتخاب نماید. اولین محلی که انتخاب میشود قار است و سپس به ترتیب - پیش قار - سنت و پیش سنت میباشد. نفر قار گلوله خود را بر دکه میگذارد و سایر گلوله ها را هدف میگیرد و با هر ضربتی که بگلوله ها بزند یک امتیاز بدست میآورد. اگر بگلوله ای ضربت زد میتواند برای زدن گلوله دیگری «مایه» ای را متصرف شود یعنی گلوله خود را وارد گود سازد و سپس گلوله ای را هدف بگیرد. هر گاه سه «مایه» متصرف شود بازی باطل میگردد مگر قبل از شرط شده باشد که سه مایه پر نیست. در این بازی چند شرط اساسی هست که باید ذکر شود:

- ۱- چک و چک دو تیر است. یعنی اگر بازیگری بایک تیر دو گلوله را بزند دو امتیاز بدست می آورد. اگر این شرط در اول بازی ذکر نشده باشد بازی باطل میشود.

۲- به برد، دو تیر است. (برد با کسر اول بمعنی نوبت، بار و مرتبه

است) یعنی هنگامیکه گلوله‌ای زده میشود اگر گلوله خود بخود وارد گوی شود دو امتیاز حساب میشود.

۳- تصرف هر مایه يك امتیاز دارد و اگر کسی ندانسته گلوله خود را وارد گود کرد که قبلاً متصرف شده باشد تا پایان آن دور بازی نمیتواند از گود خارج شود. پس از دور اول، دور دوم آغاز میشود و در این دور بازیگران جای خود را با هم عوض می‌کنند. هر دور پس از تصرف ۴ گود «مایه» پایان می‌یابد و هر کس که دارای امتیاز بیشتری باشد برنده محسوب میشود.

گرگم و گله میبیرم

در این بازی ابتدا از میان بازیگران دو نفر که از همه نیرومندترند یکی بنام گرگ و دیگری با اسم چوپان انتخاب میشوند. سایر بازیکنان نیز پشت سر چوپان در حالیکه هر يك دامن جامهٔ نفر جلو را محکم در دست گرفته است در يك ردیف میایستند. اینها گوسفندان چوپانند. گرگ به پیش چوپان میاید و این ترانه را بصورت سؤال و جواب میخوانند.

- گرگم و گله میبیرم.

- چوپانم و نمیدارم (نمیگذارم)

- آقا گفته بره بده.

- بره ندارم چکنم.

- خوارو خر نجت میکنم.

- مثل بر نجت میکنم.

- دندان من تیز تره.

- دنیهٔ من لذیذ تره.

- گرگم و گلهات میزنم.

- چماق به گلهات میزنم.

- من میبیرم خوب خوبشه.

- من نمیدم بد بدشه.

در این هنگام گرگ حمله میکند و چوپان با فریاد پیایی «هله هله گر میبرده» بدفاع میپردازد. عاقبت گرگ یکی یکی گوسفندان را مبر باید چوپان تنها میماند. چوپان چماق خود را بدوش میگیرد و غریب وار

کوچه‌ها و بس کوچه‌ها برای یافتن گوسفندانش براه می‌افتند و میخوانند: کله‌داشتم- رمه داشتم- گرگی آمد و راحت نگذاشتم- هر جا که پا گذاشتم- دیدم گرگون شیر و دوغ میخورند و خودم آرزوش داشتم.

دستم راست

در این بازی، ابتدا بازیکنان دو نفر استاد معین میکنند و خود بطریق و رآمدن بدو گروه تقسیم میشوند و به پیش استادان می‌نشینند، استادان نام یکی از خانه‌های اطراف رایش خودنهایی معین می‌کنند و از بازیکنان بتناوب میپرسند: دستم راست- تیرانداز آنطرف خانه کیست؟ هر بازیگری که پاسخ صحیح داد گروه او برنده شده و بردش بازیگران گروه بازنده سوار میشوند و تاهمان خانه میروند و از صاحب خانه میپرسند: سوار، سواره یا پیاده سواره؟ و هرچه که صاحب‌خانه رأی داد طبق آن عمل میکنند.

آزنك شیر

ابتدا بازیکنان بدو دسته تقسیم میشوند و سپس با ترو خشک کردن بازیکنان یکی از آن دو گروه سر بر دیوار گذاشته، شانه را کمی خم می‌نمایند و باصطلاح میخوانند. بازیگران گروه دیگر با خواندن این ترانه: «آزنك شیر، شیر بشین... بالا بشین که گنج شیر آمد رسید» طوری بردش گروه خواهیده سوار میشوند که لگد آنها بیدنشان اصابت نکند زیرا در آنصورت بازنده محسوب میشوند و مجبور بسواری دادن میشوند. «گنج باضم اول بمعنی زنبورهای درشت طلائی است»

شیرم دود

بازیکنان حلقه‌وار بگرد میدان بازی برزمین می‌نشینند. از میان آنها دو نفر انتخاب میشوند و بدور آنها شروع بدویدن می‌کنند. هرگاه نفر جلو احساس کرد که در شرف دستگیر شدن میباشد فوراً دست برسر یکی از بازیکنان می‌گذارد و برزمین می‌نشیند و میگوید «شیرم دود» و باصطلاح «دود» میکند. آن بازیکن هم باید فوراً برخیزد و بتعقیب نفر دیگر دونده پردازد. هرگاه نفر اول قادر به «دود» کردن نشد و دستگیر گردید مجبور است یکدور سواری دهد.